

6. Стан музейного зібрання в Одеській області. (2023). Туристично-краєзнавчий підрозділ. URL: https://turkrai-odesa.ucoz.ua/index/stan_muzejnogo_zibrannja_v_odeskij_oblasti/0-99
7. Український інститут національної пам'яті. (2022). Парламент ухвалив законопроект, який засуджує та забороняє російську імперську пропаганду. URL: <https://uinp.gov.ua/pres-centr/novyny/parlament-uhvalyv-zakonoprojekt-yakyy-zasudzhuye-ta-zaboronyaye-rosiysku-impersku-propagandu>.

ПОТЕНЦІАЛ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ В КОНТЕКСТІ ДІАГНОСТИКИ ТА КОМПЕНСАЦІЇ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Головко Микола,

доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник відділу
біологічної, хімічної та фізичної освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ
m.golovko@ukr.net

Головко Світлана,

кандидат історичних наук,
старший дослідник,
старший науковий співробітник відділу
моніторингу та оцінювання якості
загальної середньої освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ
golovkoS@ukr.net

Одним із пріоритетів повоєнної відбудови освітньої галузі України є подолання освітніх втрат, що зросли в період воєнного часу внаслідок руйнування інфраструктури

освіти, порушення традиційних каналів комунікацій між суб'єктами освітнього процесу та вимушеного їхнього переміщення як усередині країни, так і за кордон.

Проблемі освітніх втрат були присвячені слухання у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, що відбулися 11 травня 2023 року «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання». Важливим практичним кроком щодо її вирішення є створення Національної програми подолання освітніх втрат та освітніх розривів на рівні загальної середньої освіти, спричинених пандемією COVID-19 та повномасштабною війною в Україні, на період 2023–2030 рр.

Освітні втрати негативно впливають на особистісний розвиток здобувачів освіти. Вони поглиблюють нерівності в освіті через зростання навчальних розривів. У майбутньому освітні втрати впливатимуть на добробут конкретної особи та держави в цілому.

Згідно з результатами міжнародних досліджень, припинення повноцінного освітнього процесу упродовж третини року спричиняє втрати ВВП на рівні 1,5% упродовж кількох наступних десятиліть. Хоча освітні втрати суттєво зросли в умовах карантину на тлі пандемії COVID-19 та воєнної агресії, вони були наявні завжди та зумовлювалися, зокрема, літніми канікулами, після завершення яких зазвичай знижується рівень успішності учнів та зростає розрив між академічними результатами здобувачів освіти; вимушеними перервами в навчанні через особисті причини. При цьому такі втрати не мали масового характеру на противагу освітнім втратам, що виникають в умовах надзвичайних ситуацій (пандемії, воєнний стан, техногенні явища).

Під освітніми втратами розуміють багато аспектів, зокрема втрату можливостей для інтелектуального, соціального, емоційного, психологічного, тобто всебічного розвитку

здобувачів освіти. Виокремлюють також навчальні втрати (втрати знань, умінь, навичок, ставлень), виховні втрати, а також втрати, пов'язані зі зниженнями темпу розвитку особистості, тобто психологічні втрати.

Найбільш значних освітніх втрат зазнає природничо-наукова освіта, оскільки її якість та результативність безпосередньо залежить від матеріально-технічного забезпечення експериментального складника, оснащення навчальних кабінетів та лабораторій. Навіть якісне дистанційне навчання не передбачає можливості доступу дітей до реального обладнання та його використання для проведення навчальних та наукових досліджень.

Отже, відсутність можливостей працювати з реальними приладами та обладнанням у шкільних лабораторіях, недостатнє матеріально-технічне забезпечення експериментального складника науково-природничої освіти, а також зміна традиційних форматів організації дослідницької діяльності учнів зумовлюють прогалини у формуванні ключової компетентності у галузі природничих наук, техніки та технологій. З огляду на це саме музейна педагогіка має значний потенціал у подоланні освітніх втрат у науковій освіті, адже її засобами формується безпечний освітній простір, розгортаються сучасні навчально-наукові лабораторії, аналогічні STEM-лабораторіям на базі опорних закладів освіти, створюються сучасні програми інтерактивного навчання. Аналіз основних напрямів діяльності музеїв науки, які функціонують на безпечних локаціях, дає можливість зробити висновок, що вони стають осередками психологічного відновлення здобувачів освіти, а їхні освітньо-наукові програми надають широкі можливості щодо долучення учнів до сучасної природничої науки.

Використані джерела

1. Музей науки МАН. (2023). URL: <https://sciencemuseum.com.ua/ua/about-us/pid/2>.

2. Топузов, О., Головка, М., Локшина, О. (2023). Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. Український педагогічний журнал, 1, 5–13.

ВИКОРИСТАННЯ МУЗЕЙНО-ІСТОРИЧНОГО КОМПЛЕКСУ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ НА ШЛЯХУ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ У НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Дуднік Світлана,

в. о. директора коледжу,
комунальний заклад
«Ніжинський фаховий медичний коледж»
Чернігівської обласної ради,
м. Ніжин

Зінченко Інна,

завідуюча Музеєм історії коледжу,
комунальний заклад
«Ніжинський фаховий медичний коледж»
Чернігівської обласної ради,
м. Ніжин
zinchenko13.03@gmail.com

Ще до початку повномасштабної війни на фоні демографічної кризи, проблем етнічної самоідентифікації частини населення України питання національно-патріотичного виховання стояло надзвичайно гостро. В умовах наростаючих апетитів країни-загарбниці було зрозуміло, що українцям важливо зберегти не лише державну територію, а і мову, традиції, звичаї, суспільні правила і норми, які століттями формувалися нашими предками. Тому національно-патріотичне виховання стало одним із найважливіших напрямів роботи з учнівством та студентською молоддю.